

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové, JUDr. Lenky Matyášové, JUDr. Petra Průchy a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **N. V. T.**, zast. JUDr. Hanou Kloudovou, advokátkou, se sídlem Komenského nám. 47, Sedlčany, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 27. 4. 2007, č. j. 49 Az 3/2007 - 35,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 27. 4. 2007, č. j. 49 Az 3/2007 - 35, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 5. 2. 2007, č. j. OAM-190/LE-03-15-2005, žalovaný neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). V odůvodnění žalovaný uvedl, že v průběhu správního řízení bylo objasněno, že tvrzeným důvodem žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany je snaha setkat se opět s rodinou, která jej po odchodu do zahraničí zanechala ve vlasti u převaděčů s tím, že za ní s pomocí převaděčů přicestuje později. Žalovaný shledal, že žalobce nesplňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 a § 13 zákona o azylu. Žalovaný dále konstatoval, že s ohledem na věk, zdravotní stav, rodinnou, sociální a ekonomickou situaci žalobce nezjistil důvod hodný zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu. Žalovaný neshledal ani zákonné důvody pro udělení doplňkové ochrany.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu, v níž namítal porušení § 50 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, pro nedostatečnost podkladů a důkazů opatřených žalovaným, který se měl lépe seznámit se situací ve Vietnamu. Žalobce s odkazem na definici pronásledování konstatoval splnění důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, neboť převaděčům uprchl, aniž jim zaplatil, a zřejmě si měl cestu někde v nelidských podmínkách odpracovat. Vietnamská policie přitom nemá možnost účinně bojovat proti organizovanému obchodu s lidmi. Žalobce dále namítal, že v jeho případě existují důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu. Žalobce poukázal na to, že do České republiky přicestoval nezletilý, byl umístěn do Zařízení pro děti - cizince a zařazen do praktické školy s dvouletou přípravou, kde se naučil český jazyk natolik dobře, že úspěšně složil přijímací zkoušky na Střední odborné učiliště Dubno, odkud dne 10. 10. 2005 přestoupil na Střední odborné učiliště Sedlčany - obor kuchař, číšník pro pohostinství, kde ke dni podání žaloby (23. 2. 2007) studoval. Žalobce konstatoval nedostatečnost odůvodnění rozhodnutí o neudělení humanitárního azylu a namítal porušení § 68 odst. 3 správního řádu, když správní rozhodnutí neobsahuje žádnou podrobnější úvahu žalovaného. Žalobce dále namítal, že žalovaný nedostatečně hodnotil udělení doplňkové ochrany, neboť jeho vycestování by bylo v rozporu s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod (čl. 8 - právo na soukromý a rodinný život). Žalobce zdůraznil, že v zemi původu nemá žádné vazby, rodiče odcestovali a nestarali se o něj, žalobce neví, kde v současné době jsou, již několik let s nimi není v kontaktu. Žalobce se cítí integrován do české společnosti, má zde přátele, známé a rád by pokračoval ve studiu. Žalobce navrhl, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 27. 4. 2007, č. j. 49 Az 3/2007 - 35, žalobu zamítl a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění uvedl, že důvodem odchodu žalobce ze země původu byla pouze snaha nalézt v zahraničí svou rodinu, žalobce požádal o mezinárodní ochranu zcela účelově ve snaze vyřešit svou momentální situaci, ve které se po zadržení na území Německa před orgány Policie České republiky ocitl. Soud konstatoval, že tomuto účelu azylová procedura neslouží. Jednání převaděčů krajský soud vyhodnotil jako jednání soukromých osob, které nebylo zapříčiněno azylově relevantními důvody a nelze je považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Žalobce se podle názoru soudu mohl cestou do školy (asi 10 km) obrátit se žádostí o pomoc na příslušné státní orgány, proto nelze dovodit, že by mu neposkytly ochranu. Krajský soud nepřisvědčil námitce žalobce, že si žalovaný neopatřil dostatečné podklady pro rozhodnutí, když ani sám žalobce neuvedl, které důkazy opomněl žalovaný provést a které skutečnosti nebyly objasněny. Soud podotkl, že ze žádosti žalobce, ani z jejího doplňku není zřejmé, že by se domáhal udělení humanitárního azylu. Žalovaný se touto otázkou řádně zabýval, udělení humanitárního azylu je věcí volné úvahy žalovaného, na jeho poskytnutí není právní nárok a posouzení okolností závisí na úvaze správního orgánu. Žalovaný v odůvodnění zmínil všechny podstatné skutečnosti spojené s osobou žalobce, avšak podmínky pro udělení humanitárního azylu neshledal. Soud přezkoumal, zda žalovaný soustředil všechny podklady, které mu umožnily správně rozhodnout, a zda není jeho závěr s těmito podklady v logickém rozporu, takové pochybení však soud nezjistil. Krajský soud konstatoval, že žalovaný v odůvodnění svého rozhodnutí náležitě vyložil, proč žalobci azyl z humanitárních důvodů neudělil, a doplnil, že pomocí tohoto institutu nelze řešit prostý pobyt cizince na území České republiky.

Soud neshledal pochybení ani ve vztahu k § 14a zákona o azylu, neboť informace, ze kterých žalovaný vycházel, mu poskytly dostatečný podklad pro závěr o nesplnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany, když žalobci v zemi původu žádné reálné nebezpečí vážné újmy nehrozí. Žalobce podle krajského soudu nebyl v průběhu správního řízení zkrácen na svých právech, soud neshledal ani porušení jeho práva na soukromý život. S ohledem na uvedené krajský soud žalobu podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl jako nedůvodnou.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. a požádal o ustanovení zástupce. Stěžovatel namítal, že krajský soud nesprávně posoudil skutečnost, zda v jeho případě existují důvody hodné zvláštního zřetele ve smyslu § 14 zákona o azylu. Žalovaný rozhodnutí o neudělení humanitárního azylu nedostatečně zdůvodnil, neuvedl, z jakých vycházel podkladů, a jeho závěr nemá oporu ve spisu. Stěžovatel konstatoval, že není relevantní, zda o udělení humanitárního azylu žádal. Jako důvody hodné zvláštního zřetele stěžovatel uvedl, že při příjezdu do České republiky byl nezletilý, bez doprovodu zákonných zástupců, proto byl umístěn do dětského domova. V Zařízení pro děti cizince se dobře naučil český jazyk, poté úspěšně složil přijímací zkoušky na Střední odborné učiliště Dubno, odkud přestoupil na Střední odborné učiliště Sedlčany - obor kuchař, číšník pro pohostinství, kde od 10. 10. 2005 studuje dodnes. Stěžovatel namítal, že odůvodnění správního rozhodnutí považuje za nedostatečné právě s ohledem na svůj nízký věk v době příchodu do České republiky, na svou rodinnou a sociální situaci; stěžovatel v tomto nedostatku spatřuje porušení § 68 odst. 3 správního řádu, když správní rozhodnutí neobsahuje žádnou podrobnější úvahu žalovaného. Stěžovatel dále namítal, že žalovaný nedostatečně hodnotil udělení doplňkové ochrany, a konstatoval, že jeho vycestování by bylo v rozporu s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod (čl. 8 - právo na soukromý a rodinný život). Stěžovatel zdůraznil, že v zemi původu nemá žádné vazby, rodiče odcestovali a nestarali se o něj, stěžovatel s nimi již několik let není v kontaktu. Stěžovatel se cítí integrován do české společnosti, má zde přátele, známé a rád by pokračoval ve studiu. Stěžovatel navrhl, aby byl napadený rozsudek zrušen a věc byla vrácena krajskému soudu k dalšímu řízení.

Krajský soud v Praze usnesením ze dne 21. 8. 2007, č. j. 49 Az 3/2007 - 60, ustanovil zástupkyní stěžovatele pro řízení o kasační stížnosti JUDr. Hanu Kloudovou, advokátku.

V doplnění kasační stížnosti stěžovatel znovu zdůraznil své důvody pro udělení humanitárního azylu a podotkl, že pět let pobytu v České republice představuje čtvrtinu jeho dosavadního života a v okamžiku nabytí zletilosti na něj dopadly důsledky rozhodnutí, které za něj ve věku 15 let učinili převaděči, jež ho odvedli ze země původu. Ve druhém doplnění kasační stížnosti stěžovatel poukázal na problematickou situaci ve Vietnamu a konstatoval, že v případě jeho návratu do Vietnamu mu hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu. Stěžovatel současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost a vyslovil, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek krajského

soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Žalovaný navrhl, aby byla kasační stížnost zamítnuta pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Z obsahu kasační stížnosti a jejích doplnění vyplývá, že ji stěžovatel podal z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen. Podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel v žádosti o udělení azylu E. č. X ze dne 14. 3. 2005 uvedl, že vlast opustil, protože byl sám, nevěděl, kde má rodiče a jiné příbuzné neměl. O azyl požádal, neboť byl sám bez domova a rodičů, takže potřeboval pomoc v životě. V případě návratu do Vietnamu se stěžovatel obává převaděče, od kterého utekl.

Při pohovoru k důvodům žádosti o udělení azylu, konaném dne 2. 6. 2005, stěžovatel doplnil, že jeho rodiče s bratrem odjeli do zahraničí v roce 2001. Protože by nebyli schopni se o stěžovatele postarat, musel zůstat ve Vietnamu u převaděčů, kteří jej poté nechali u nějaké skupiny. Stěžovatel neměl žádné kontakty s okolím, chodil jen školy a zpět domů. Po dvou letech mu převaděči řekli, že má odcestovat za rodiči, protože rodiče již mají dostatečné podmínky, aby se o něj postarali. Převaděči zajistili stěžovateli cestu, kterou zaplatili asi jeho rodiče, Vietnam opustil na konci roku 2003. Podle stěžovatele uzavřeli jeho rodiče s převaděči dohodu a zanechali jej tam jako záruku, protože dlužili převaděčům peníze. Rodiče zřejmě posílali převaděčům nějaké peníze, a proto se o něj tito asi dva roky starali - měl tři jídla denně, bez problémů docházel do školy, prádlo si pral sám. S prosbou o pomoc se na nikoho obrátit nemohl, neboť byl pod přísným dohledem a kontrolou převaděčů. Hlavním důvodem odchodu z vlasti bylo setkání s rodinou, stěžovatel však nemá s rodiči žádný kontakt, nevěděl ani, kam má jít, tak se řídil pokyny převaděčů. V případě návratu do Vietnamu by stěžovatel neměl s kým a kde žít, obává se také převaděčů, kterým v důsledku svého zadržení utekl a před nimiž by zde mohl být ochráněn.

Na základě takto zjištěného skutkového stavu Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost stěžovatele a dospěl k závěru, že je důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve posuzoval námitku, že žalovaný rozhodnutí o neudělení humanitárního azylu nedostatečně zdůvodnil, neuvedl, z jakých vycházel podkladů, a jeho závěr nemá oporu ve spisu.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu *smysl institutu humanitárního azylu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, spočívá v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto „nehumánní“ azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na případy, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55, www.nssoud.cz).*

Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003 - 38, www.nssoud.cz, *na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).*

Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48, www.nssoud.cz, *azyl z humanitárních důvodů lze udělit pouze v případě hodném zvláštního zřetele. Není na něj právní nárok a posouzení důvodů žadatele je otázkou správního uvážení správního orgánu. V otázkách přezkumu správního rozhodnutí, které je ovládáno zásadami správního uvážení, zákon vytváří kriteria, podle nichž a v jejichž rámci se může uskutečnit volba, včetně výběru a zjišťování těch skutečností konkrétního případu, které nejsou správní normou předpokládány, ale uvážením správního orgánu jsou uznány za potřebné pro volbu jeho rozhodnutí. Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z týchž skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry (prejud. III. ÚS 101/95).*

Z citované judikatury lze, jak uvádí v odůvodnění svého rozhodnutí krajský soud, učinit závěr, že udělení humanitárního azylu je věcí volné úvahy žalovaného, na jeho poskytnutí není právní nárok a posouzení okolností závisí na úvaze správního orgánu. Soudní přezkum rozhodnutí o neudělení humanitárního azylu je přitom omezen na posouzení, zda rozhodnutí nevybočilo z mezí stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem.

Je však na místě zdůraznit, že rozhodnutí o neudělení humanitárního azylu podléhá soudnímu přezkumu, což žalovaný správní orgán, ani krajský soud nezpochybnil.

Nejvyšší správní soud zastává názor, že pokud mají soudy ve správním soudnictví přezkoumávat rozhodnutí vydaná v oblasti veřejné správy [§ 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], je z povahy věci nutné, aby bylo možno z přezkoumávaného rozhodnutí usoudit, z čeho správní orgán vycházel a jakými skutkovými a právními úvahami se řídil. Sémanticky vzato již samotný pojem odůvodnění v sobě zahrnuje požadavek, aby v něm byly uvedeny konkrétní důvody, které vedly příslušný orgán k danému rozhodnutí, aby tak byla vyloučena libovůle v rozhodování. V opačném případě - neodpovídá-li správní rozhodnutí zmíněným požadavkům - je nutné je pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí zrušit.

V posuzované věci žalovaný výrok o neudělení humanitárního azylu odůvodnil takto: „*Správní orgán v případě jmenovaného s ohledem na jeho věk, zdravotní stav, rodinnou, sociální a ekonomickou situaci popsanou žadatelem nezjistil v průběhu řízení důvod hodný zvláštního zřetele pro udělení azylu podle § 14 zákona o azylu, v platném znění*“.

Z tohoto odůvodnění nelze zjistit, jakými skutkovými a právními úvahami se žalovaný řídil, jaké konkrétní důvody jej vedly k danému rozhodnutí a jak vyhodnotil jednotlivé v odůvodnění jmenované důvody, které mohly být z hlediska § 14 zákona o azylu relevantní. Napadené správní rozhodnutí je proto v tomto rozsahu nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Krajský soud tedy nemohl přezkoumat, zda rozhodnutí nevybočilo z mezí stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Závěr krajského soudu, že žalovaný v odůvodnění svého rozhodnutí náležitě vyložil, proč stěžovateli azyl z humanitárních důvodů neudělil, považuje Nejvyšší správní soud za nepodložený a navíc v příkrém rozporu se vlastními zjištěními zdejšího soudu.

Podle názoru Nejvyššího správního soudu pak celková osobní situace stěžovatele, který již od 13 let nemá kontakt se žádnými svými příbuznými, v 15 letech přicestoval do České republiky, kde strávil podstatnou část svého života, naučil se česky, adaptoval se na zdejší prostředí a do Vietnamu se nemá kam a ke komu vrátit, svědčí spíše pro závěr, že důvody zvláštního zřetele hodné jsou dány a stěžovateli měl být humanitární azyl udělen.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že napadené rozhodnutí žalovaného je v rozsahu neudělení humanitárního azylu nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. K nepřezkoumatelnosti správního rozhodnutí měl přitom krajský soud přihlídnout z úřední povinnosti a bez ohledu na žalobní námitky napadené rozhodnutí podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. zrušit.

Podle své konstantní judikatury *Nejvyšší správní soud není vázán důvody kasační stížnosti podle § 109 odst. 3 s. ř. s., je-li rozsudek krajského soudu nepřezkoumatelný. Takový je i rozsudek zamítající žalobu na základě nedůvodnosti v žalobě uplatněných námitek a nepřibližující přitom ke skutečnosti, že samo správní rozhodnutí bylo nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost spočívající ve vnitřní rozpornosti výroku a ve vzájemné rozpornosti výroku a odůvodnění. Takové rozhodnutí měl krajský soud zrušit bez ohledu na žalobní námitky (§ 76 s. ř. s.)* [srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 12. 2003, č. j. 2 Ads 33/2003 - 78, publikovaný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 523/2005, www.nssoud.cz].

Závěry vyslovené v citovaném judikátu lze vztáhnout rovněž na posuzovaný případ, neboť z hlediska jejich použitelnosti není rozhodující, zda je správní rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost nebo pro nedostatek důvodů. V obou případech musí krajský soud takové správní rozhodnutí pro jeho nepřezkoumatelnost zrušit, a nikoliv v mezích žalobních bodů žalobu zamítnout, jak učinil krajský soud v této věci.

Z výše uvedeného je zřejmé, že napadený rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 27. 4. 2007, č. j. 49 Az 3/2007 - 35, je nepřezkoumatelný ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., a proto jej Nejvyšší správní soud zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Za této procesní situace se Nejvyšší správní soud nezabýval dalšími kasačními námitkami stěžovatele, neboť kasační soud může přezkoumat pouze přezkoumatelné soudní rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud samostatně nerozhodoval o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podle § 107 s. ř. s., neboť kasační stížnosti ve věcech azylových je odkladný účinek přiznán přímo ze zákona (§ 32 odst. 5 zákona o azylu).

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s. zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí. Na krajském soudu tedy nyní bude, aby napadené správní rozhodnutí pro jeho nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí o neudělení humanitárního azylu podle §76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

Podle § 110 odst. 2 s. ř. s. krajský soud v novém rozhodnutí ve věci rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti a o odměně ustanovené zástupkyně stěžovatele.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. února 2008

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu